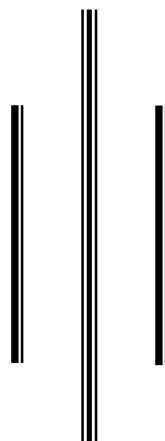

शोधनिर्देशक
वेदनिधि शर्मा
सह-प्राध्यापक.

नेपाली साहित्यमा भक्तिधाराको विश्लेषण

त्रिभुवन विश्वविद्यालय
मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र संकाय अन्तर्गत
नेपाली शिक्षण विभाग
महेन्द्र बहुमुखी क्याम्पस, नेपालगन्ज
स्नातकोत्तर तह, दोस्रो वर्षको दशौं पत्रको प्रयोजनार्थ प्रस्तुत

शोधपत्र

प्रस्तोता

प्रमिलाकुमारी रजौरे
नेपाली शिक्षण विभाग
म.ब. क्याम्पस, नेपालगन्ज, बाँके

२०६५

सिफारिश-पत्र

त्रिभुवन विश्वविद्यालय मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र सङ्काय अन्तर्गत महेन्द्र बहुमुखी क्याम्पस, नेपालगन्ज स्नातकोत्तर तह नेपाली द्वितीय वर्षका छात्रा प्रमिलाकुमारी रजौरेले यस नेपाली शिक्षण विभागमा प्रस्तुत 'नेपाली साहित्यमा भक्तिधाराको विश्लेषण' नामक शीर्षकको शोधपत्र मेरो निर्देशनमा तयार पार्नुभएको हो । म यसको आवश्यक मूल्याङ्कनका लागि सिफारिस गर्दछु ।

मिति- २०६५।

शोधनिर्देशक

वेदनिधि शर्मा

सह-प्राध्यापक

महेन्द्र बहुमुखी क्याम्पस, नेपालगन्ज, बाँके

त्रिभुवन विश्वविद्यालय
महिन्द्र बहुमुखी क्याम्पस
नेपाली शिक्षण विभाग
नेपालगञ्ज

स्वीकृति-पत्र

स्नातकोत्तर तह नेपाली द्वितीय वर्षका विद्यार्थी प्रमिलाकुमारी रजौरेद्वारा यस नेपाली शिक्षण विभागमा प्रस्तुत 'नेपाली साहित्यमा भक्तिधाराको विश्लेषण' नामक शोधकार्यलाई नेपाली विषयमा स्नातकोत्तर तह उपाधिका निम्ति स्वीकृति प्रदान गरिएको छ ।

मूल्याङ्कन समिति

हस्ताक्षर/

१. अध्यक्ष- श्री शशाङ्कशेखर चटर्जी, विभागीय प्रमुख
२. सदस्य- श्री वेदनिधि शर्मा, कार्यक्रम प्रमुख
३. सदस्य- श्री वाह्य परीक्षक
४. सदस्य- श्री वेदनिधि शर्मा शोधनिर्देशक

मिति- २०६५।

कृतज्ञता-ज्ञापन

नेपाली विषयमा स्नातकोत्तर गर्दा द्वितीय वर्षका विद्यार्थीहरूबाट ऐच्छिक पत्रका रूपमा शोधपत्र तयार गराउने विश्वविद्यालयको नीति अनुसार एम.ए. पूरा गर्नका लागि शोधपत्र चाहिने व्यवस्था भएकाले मैले पनि नेपाली विषयमा उच्च शिक्षा हासिल गरी आफ्नो आकांक्षालाई पूरा गर्न नेपालीमा एम.ए. गर्ने अठोटका साथ यो शोधपत्र 'नेपाली साहित्यमा भक्तिकाराको विश्लेषण' शीर्षकमा तयार पारेकी छु । यो शोधपत्रमा नेपाली साहित्यमा भक्तिकालीन कवि तथा काव्यकृतिको स्थान निरूपण गर्दै भक्तिकालीन कविताकाव्यले नेपाली साहित्यमा पुऱ्याएको योगदानको अध्ययन एवं विश्लेषण गर्ने प्रयास गरिएको छ । प्रस्तुत शोधपत्र मैले आदरणीय गुरु श्री वेदनिधि शर्मा ज्यूको निर्देशनमा रही तयार गरेकी छु । अति व्यस्तताका बावजूत पनि शुरुदेखि अन्त्यसम्म उचित प्रेरणा, सल्लाह, सुझाव र मार्गनिर्देशन गरेर लेखन कार्यमा आवश्यक सहयोग गर्नुहुने शोधनिर्देशक श्री वेदनिधि शर्मा र नेपाली विभागका प्रमुख आदरणीय गुरु श्री शेशाङ्कशेखर चटर्जी ज्यूप्रति हार्दिक कृतज्ञता-ज्ञापन गर्दछु साथै उचित सल्लाह र सुझाव प्रदान गर्नुहुने सम्पूर्ण नेपाली विभागका गुरुहरूप्रति पनि कृतज्ञता ज्ञापन गर्दछु ।

म माध्यमिक तहको पढाईमा हुँदा 'पढेर ठूलो मानिस बन्नु पर्दछ' भनेर दाइ दिनेश, सुरेश र मलाई सम्झाई रहनुहुने मेरा बुबा सुखप्रसाद रजौरे, अध्ययनको यो क्षणसम्म अविरल प्रेम, प्रेरणा र अवसर प्रदान गर्नुहुने मेरा श्रीमान् गणेशप्रसाद पौडेल तथा आमा कमला रजौरेको सहयोग पनि अविष्मरणीय छ ।

यो शोधपत्र तयारीका क्रममा विभिन्न कोणबाट प्रत्यक्ष एवं परोक्ष रूपमा अमूल्य सहयोग गर्ने श्री ज्ञानज्योति उच्च माध्यमिक विद्यालयका प्राचार्य श्री बट्टी पौडेल, प्रधानाध्यापक गोविन्द ढकाल र मैले स्नातक तहसम्म अध्ययन गरेको क्याम्पस बागेश्वरी पब्लिक क्याम्पसका क्याम्पस प्रमुख श्री खगराज पन्त र त्रिभुवन उच्चमाध्यमिक विद्यालयका प्राचार्य श्री बलराम यादवज्यूप्रति पनि हृदयदेखि नै आभार प्रकट गर्दछु । मेरो सुनौलो भविष्यको कामना गर्ने सम्पूर्ण आदरणीय अभिभावकहरू र सम्पूर्ण मित्रजनहरू पनि स्वयम् कृतज्ञताका अधिकारी हुनुहुन्छ । त्यसैगरी मेरो तयार भएको यस शोधपत्रलाई व्यवस्थित ढङ्गबाट टङ्गण गरी सहयोग गर्नुहुने न्यू लुम्बिनी पुस्तक पसल, नेपालगन्जका सञ्चालक श्री सविन लुईटेलज्यूप्रति पनि धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु ।

अन्तमा प्रस्तुत शोधपत्रको आवश्यक मुल्याङ्कनका लागि त्रिभुवन विश्वविद्यालय महेन्द्र बहुमुखी क्याम्पस, नेपालगन्ज, नेपाली विभागसमक्ष पेश गर्दछु ।

२०६५।

प्रमिला कुमारी रजौरे
ठहरेन्द्र बहुमुखी क्याम्पस
नेपाली विभाग
नेपालगन्ज, बाँके
२०६५

विषयसूची

परिच्छेद एक- शोधपरिचय	ज्ञ-ठ
१.१ शोधशीर्षक	२
१.२ शोधार्थीको पूरा नाम	२
१.३ शोधकार्यको प्रयोजन.....	२
१.४ शोधसमस्या	२
१.५ शोधपत्रको उद्देश्य	२
१.६ शोधपत्रको सीमाङ्कन	३
१.७ पूर्वकार्यको समीक्षा.....	३
१.८ शोधविधि/पद्धति	६
१.९ अध्ययनको औचित्य, महत्व र उपयोगिता.....	६
१.१० प्राक्कल्पना	६
१.११ शोधपत्रको रूपरेखा	७
परिच्छेद दुई- नेपाली साहित्यको पूर्वमध्यकाल/भक्तिकालको पृष्ठभूमी	ड-इद
परिच्छेद तीन- भक्तिकालीन / पूर्वमध्यकालीन विश्लेषण	इछ-इघ
परिच्छेद चार- भक्तिकालीन कवि व्यक्तित्व र कविता काव्यकृति	४४-९३
परिच्छेद पाँच- भक्तिकालीन कविता काव्यप्रवृत्ति	९४-११९
परिच्छेद छ- भक्तिकालीन कविताकाव्यको मूल्याङ्कन	१२०-१२६
परिच्छेद सात : उपसंहार	१२७-१२८